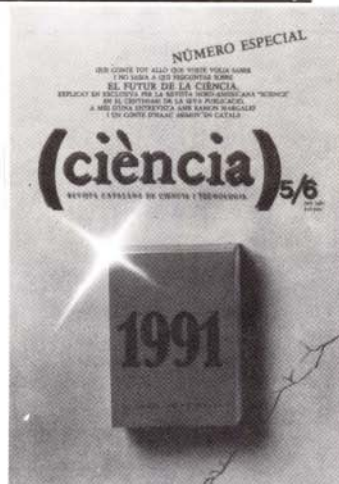

EL FUTUR DE LA CIÈNCIA: ELS PROPERS CENT ANYS ?

(ciència 5/6

especial 1981/277) 5

2 Ve't aquí un interrogant obert per la revista nord-americana "Science" en el centenari de la seva publicació. La data commemorativa (1880-1980) parla per si mateixa i tan sols restaria afegir la informació que al darrera de "Science" hi ha la poderosa Associació Americana per a l'Avenç de la Ciència (AAAS), que compta actualment amb 128.000 adherents. Tot sigui dit per intentar sacsejar aquesta societat catalana, veritable república de les arts i de les lletres però òrfena de les ciències, i sigui dit, també, per justificar la traducció catalana en aquest número especial de (ciència) de bona part dels materials que publicà "Science" en ocasió del seu centenari, els quals tracten de les perspectives d'avenç científic en les pròximes dècades, vistes, naturalment, des de la particular òptica geopolítica de la pàtria de Lincoln. En aquest número de (ciència), en el qual refermem així la nostra voluntat d'esdevenir una revista científica en català també d'abast internacional, hi trobarà també el lector una entrevista amb el professor Ramon Margalef —un dels nostres científics presentables en societat internacional— i, pots ser per primera vegada, un conte de ciència-ficció, traduït al català, original d'Isaac Asimov. Però deixem ja la paraula escrita a Kenneth E. Boulding, qui editorialitzava així a "Science" l'interrogant obert sobre els possibles propers cent anys de la ciència: "En determinar la conducta humana sembla que les excuses són més importants que les raons, i que una de les funcions del cervell humà és trobar excuses per tal de portar a terme allò que ja és per si sol raonable. Un centenari és una excusa d'aquest tipus. No hi ha cap mena de raó científica perquè hàgim de celebrar el número 100. El sistema decimal tan sols és un mètode adequat per a comptar, derivat del fet accidental que tenim deu dits. L'única raó per a celebrar un nombre tan mediocre i poc interessant com és el 100 és que si fa no fa es troba al límit d'una vida humana. És, per tant, una bona excusa per a pensar en el passat i mirar cap al futur.

"Ara és una bona ocasió, doncs, per a pensar en els pròxims 100 anys. D'aquí a cent anys continuarà existint "Science"? I la ciència mateixa? La probabilitat d'una guerra nuclear ha augmentat tant durant aquest darrer any que el futur més probable per a l'any 2080 serà que "Science" hagi deixat d'existir molt temps enrera, o bé que s'hagi publicat quelcom semblant a Tasmània i que la ciència mateixa sobrevisqui, si sobreviu, entre un nombre reduït de supervivents d'un món destruït. Aquesta seqüència penosa —la ciència dóna coneixement, el coneixement dóna poder, el poder ens destrueix— podria ser el frontispici exposat a les parets dels congressos i els simposis científics. Entre la saviesa popular i l'ètica de la ciència es dóna una divisió desagradable. Quanta ignorància suposa la felicitat i quin grau de curiositat pot arribar a matar el gat? Si la ciència condueix a un holocaust nuclear, ¿és possible que no n'esperem un enorme rebuig per part dels supervivents? En un grau molt més petit, ¿és que no veiem a l'Iran el començ d'una revolta popular contra l'imperi-totpoderós de la ciència i la tecnologia?"

"Això no s'assembla gaire a un discurs de festa d'aniversari, de manera que permeteu-me que encengui unes quantes espelmes. Són símbols d'esperança. Crec que per primer cop, el consell del mes de gener passat de l'AAAS acordà la resolució de donar instruccions a l'Associació perquè el tema "Dirigir la ciència envers la pau" fos el principal de les reunions del 1981 i d'organitzar un grup de treball per al control d'armes nuclears, cosa que ja s'ha portat a terme. El Congrés ha nomenat una comissió per a l'estudi de la formació d'una "acadèmia nacional per a la pau i la resolució de conflictes"; actualment aquesta comissió està organitzant debats per tot el país i farà la seva exposició dels fets a final d'any. El concepte de defensa nacional unilateral està totalment en crisi, atès que cada cop és més evident que les posicions immobilistes no són, a llarg terme, estables, i que els diferents pobles del món són més aviat ostatsges dels seus propis exèrcits que subjectes defensats per aquests.

"Per tant, veig un futur per a la ciència, tant per a la revista com per a la institució. La ignorància no porta a la felicitat i, al capdavall, la curiositat del veterinari pot salvar el gat. Però m'agradaria veure una consigna al capdamunt del pal major: "Persuadim amb l'evidència i no amb l'amenaça". Renunciar a l'amenaça com a mitjà de persuasió és una part essencial de l'ètica i la cultura de la ciència; la utilització de l'amenaça política per a reforçar les ideologies conformistes és la pitjor amenaça que es pot fer contra la mateixa ciència. La ciència és una comunitat mundial que transcendeix els interessos i les ideologies nacionals. És una comunitat dèbil, però que posseeix una lleialtat profunda als principis que n'han fet un assoliment humà tan remarcable.

"Durant els darrers cent anys "Science" ha transmès fervorosament un creixement extraordinari del coneixement humà, especialment en l'àmbit de la física i la biologia. Durant els pròxims cent anys veig com "Science" transmetrà un gran augment en el coneixement sobre l'aprenentatge humà, a través del qual podem aprendre a utilitzar el poder per a enriquir la humanitat i no per a destruir-la".